C/2024/1571

5.3.2024

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Kõrgete energiahindade mõju põllumajandussektorile ja maapiirkondadele“

(omaalgatuslik arvamus)

(C/2024/1571)

Raportöör: **Simo TIAINEN**

Täiskogu otsus	23.2.2023
Õiguslik alus	kodukorra artikli 52 lõige 2 – omaalgatuslik arvamus
Vastutav sektsioon	põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna sektsioon
Vastuvõtmine sektsioonis	22.11.2023
Hääletuse tulemus (poolt/vastu/erapooletuid)	48/0/0
Vastuvõtmine täiskogus	14.12.2023
Täiskogu istungjärk nr	583
Hääletuse tulemus (poolt/vastu/erapooletuid)	182/0/2

1. **Järeldused ja soovitused**

1.1. Energiahindade tõus ja energiavarustushäirete oht on olnud ELi üks peamisi muresid viimase aasta jooksul ning ELi ja liikmesriikide tasandil on võetud mitmesuguseid meetmeid. Kõrged energiahinnad on tugevalt mõjutanud maapiirkondi ja eelkõige ELi põllumajandussektorit.

1.2. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee märgib, et Euroopa Komisjon ja liikmesriigid on võtnud mitmeid meetmeid, et võidelda energiahindade tõusu mõjuga. Komitee märgib, et riiklike ajutiste poliitikameetmete asemel peaksid liikmesriigid parandama riiklike ÜPP strateegiakavade vahendite kasutamist, et tulla toime kiiretest turumuutustest tingitud kriisiga.

1.3. Komitee juhib tähelepanu sellele, et kiiresti tõusvad hinnad ja seetõttu kiiresti kasvavad tootmiskulud on katsumus ka ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) mehhanismidele. Seetõttu soovitab komitee komisjonil kaaluda vastutsükliliste elementide lisamist ÜPP vahenditesse pärast 2027. aastat.

1.4. Komitee toetab kõiki algatusi, mille eesmärk on vähendada sõltuvust fossiilsetest sisenditest ja energiaallikatest. Komitee rõhutab vajadust poliitika suurema sidususe järele, et kiirendada rohepööret, eelkõige CO_2 heite vähendamist ja mittefossiilsetel energiaallikatel põhinevat energiat. Lisaks põllumajandus- ja maaelupoliitikale tuleb neid eesmärke rohkem arvesse võtta ka muude valdkondade poliitikas.

1.5. Komitee toetab kindlalt ideed, et toiduainete tarneahela lepingulistes tavades tuleks paremini arvesse võtta esmatootmise suuremaid tootmiskulusid. Toiduainete tarneahelaga seotud lepingud on tavaliselt jäigad ega võta piisavalt arvesse kiiresti muutuvaid tootmiskulusid. Komitee ütleb kindlalt, et olukorda tuleb parandada. Komitee kutsub üles ühtlustama erinevaid lepinguõiguseid ja -tavasid, et tagada liikmesriikide vahel järjepidevus ja tõhusus. Komitee rõhutab vajadust parandada põllumajandustootjate tootmiskulude ja hinnamarginaalide kohta käivate statistiliste andmete kvaliteeti.

1.6. Kõrged energiahinnad mõjutavad ettevõtlust ja majandustegevust maapiirkondades. Ebakindlus on vähendanud investeerimisstiimuleid ja suurendanud töötajate palkamise künnist. Sellega tekib oht, et töövõimalused vähenevad, eriti äärepoolsetes maapiirkondades ja maapiirkondades, kus alternatiivseid töövõimalusi on harva. Energiataristu arendamine toetab uute töövõimaluste loomist ning võib pakkuda ka alternatiivseid sissetulekuallikaid põllumajanduses ja teistele maapiirkondades tegutsevatele ettevõtjatele.

1.7. Komitee juhib tähelepanu sellele, et maapiirkondade tulevik ja jõukus on ülimalt olulised Euroopa toiduga kindlustatuse, strateegilise sõltumatuse ([1]) ja vastupanuvõime ning kestliku energiaallikate jaotuse jaoks, mis aitab kaasa ELi energiasõltumatusele. Komitee peab oluliseks pühenduda ELi maapiirkondade pikaajalise visiooni eesmärkide elluviimisele ([2]). Lisaks rõhutab komitee maapiirkondade taristu korrashoiu ja arendamise tähtsust kogu ELis. Nõuetekohane ja hästi hooldatud taristu parandab vastupanuvõimet ja võimaldab kohaneda muutuvate kriisidega.

1.8. Komitee rõhutab, et õiglase ja tõhusa energiasüsteemi ümberkujundamise saavutamiseks maapiirkondades tuleb tunnustada ja edendada kohalike ja piirkondlike energiakogukondade rolli ([3]). Komitee näeb energiakogukondades palju võimalusi ja leiab, et taastuvenergiakogukonnad on maapiirkondade seisukohast eriti huvitavad. Kohalike ja piirkondlike energiakogukondade edendamisega peab kaasnema lihtne juurdepääs, paindlik bürokraatia ja halduskoormuse vähendamine. On oluline, et sellist liiki projekte toetataks maapiirkondades ka ELi vahenditest.

1.9. Komitee rõhutab energiasäästu ja energiatõhususe tähtsust nii era- kui ka avaliku sektori tarbimises. Seda on võimalik saavutada muu hulgas hoonete energiatõhusaks renoveerimise, uutesse masinatesse ja muusse tehnoloogiasse investeerimise ning vähem energiat tarbiva põllumajandustegevuse abil.

2. **Sissejuhatus**

2.1. Venemaa julm, provotseerimata ja põhjendamatu ebaseaduslik sõda Ukraina vastu vallandas ELi jaoks enneolematu energiakriisi. Energiahinnad hakkasid 2021. aasta sügisel kiiresti tõusma ja kõrgenesid järsult pärast sõja puhkemist 2022. aasta veebruari lõpus. Energiahindade järsk tõus tekitas raskusi inimestele ja ettevõtjatele kogu ELis. Energiahindade tõus ja energiavarustushäirete oht on olnud ELi üks peamisi muresid viimase aasta jooksul ning ELi ja liikmesriikide tasandil on võetud mitmesuguseid meetmeid. Samal ajal on EL alustanud ambitsioonikat üleminekut süsinikuneutraalsele majandusele. Arvamuse eesmärk on põhjalikumalt uurida kõrgete energiahindade mõju põllumajandussektorile ja maapiirkondadele ning anda soovitusi negatiivse mõju leevendamiseks.

2.2. Kõrged energiahinnad on tugevalt mõjutanud põllumajandussektorit, mis on ELi strateegiline sektor ja meie maapiirkondade oluline osa. Energiamahukate tootmissisendite, eelkõige väetiste kasutamise tõttu vajatakse põllumajanduslikus tootmises palju energiat nii otse kui ka kaudselt. Energiahindade tõus on oluliselt mõjutanud põllumajandusliku tootmise kulusid ja suurendanud turul ebakindlust. Selle olukorra tõttu on paljud põllumajandustootjad seisnud silmitsi vähenenud sularahasaldoga ja raskustega oma tegevuse jätkamisel.

2.3. Paljud põllumajandustööd on hooajalised ja seega on ka energiatarbimine hooajaline. Keset hooaega on energiatarbimise kohandamine vastuseks hinnatõusule või energiapuudusele sageli keeruline. Kasvuperioodil tuleb niisutust ja muid veemajandustavasid kasutada ning põllumasinaid käitada õigel ajal. Kiire hinnatõusuga kaasnevad ettenägematud kulud ning see võib ohustada põllumajandusettevõtete ja maapiirkondade muu majandustegevuse likviidsust ja kasumlikkust.

([1]) Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Strateegiline sõltumatus ning toiduga kindlustatus ja toidu kestlikkus“ (ELT C 105, 4.3.2022, lk 56).

([2]) https://rural-vision.europa.eu/index_et

([3]) Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Energiasüsteemi ümberkujundamine ja digipööre maapiirkondades“ (ELT C 486, 21.12.2022, lk 59).

2.4. Maapiirkondades on kõrged energiahinnad suurendanud kütte, elektri, logistika, transpordi ja muude põhivajadustega seotud kulusid. Maapiirkondades on juurdepääs energiataristule sageli piiratud ja sõidetavad vahemaad on sageli pikad. Selline olukord on pannud maaelanikkonnale ja maaettevõtetele märkimisväärse koormuse. Keskmine sissetulek maapiirkondades on väiksem kui linnapiirkondades ([4]). Maapiirkondade elanikud on suuremas sotsiaalse tõrjutuse ja energiaostuvõimetuse ohus. Samuti on see raskendanud maapiirkondade ettevõtete tegevust ja konkurentsivõimet. Kõrged energiahinnad on raskendanud maakogukondade juurdepääsu taskukohastele ja usaldusväärsetele energiaallikatele. See suurendab vaesuse ohtu maapiirkondades veelgi.

2.5. Kiired turumuutused avaldavad mõju kogu ühiskonnale. Ebastabiilsus energiaturgudel on olnud peamine inflatsiooniallikas ELis. Elektri, gaasi ja muude kütuste ühtlustatud tarbijahinnaindeks oli 2022. aastal keskmiselt 60 % kõrgem võrreldes 2020. aasta hinnatasemega. Põllumajanduses oli vastav energiahindade muutus veelgi suurem. Üldiselt tõusid energiahinnad põllumajanduses sama kahe aasta jooksul 86 % ([5]).

3. **Kõrgete energiahindade mõju põllumajandussektorile**

3.1. ELi energiaturul 2021. ja 2022. aastal täheldatud muutuste tempo kajastub kõige selgemalt maagaasihindade muutustes. Maagaasi hind on piisav näitaja energiahindade üldise arengu kohta, kuna gaas on oluline kütteenergia allikas ja ELi elektrituru hinnalooja. Põllumajanduses on maagaas oluline sisend lämmastikväetiste tootmisel. Lisaks maagaasiturul toimuvale on naftahindade ülemaailmne areng toonud kaasa kütusehindade kiire tõusu. Nafta- ja gaasihindade samaaegne tõus avaldas põllumajandusele palju suuremat mõju.

3.2. Põllumajandustootjate jaoks tuleneb energiahindade tõusu mõju otsestest tootmiskuludest, vahesisenditest ja kodumajapidamiste tarbimisest. Põllumajandustootmises oli üldine energiahind 2022. aastal 2020. aastaga võrreldes 86 % kõrgem. Suurim kasv toimus kütteainete osas, kus tõus oli 2020. aastaga võrreldes 225 %. Väetiste võrreldav hinnatõus oli 142 % ja elektrienergial 72 % ([6]).

3.3. Põllumajanduse üldised tootmiskulud olid sisendite hinnatõusu tõttu märkimisväärselt suuremad. Peamiste põllumajanduslike sisendite nõudluse elastsus on väga väike, mis näitab, et nõudluse muutused on hinnamuutustega võrreldes väiksemad.

3.4. Põllumajanduses jätavad kiired lühiajalised hinnamuutused sageli vähe kohanemisruumi, sõltudes sektorist või põllumajandusliku tootmise liigist. Energia ja väetised moodustavad suhteliselt olulise osa sisendite kogukasutusest põllumajanduses. Eurostati andmetel ([7]) oli energia osakaal ELi põllumajandussektoris 2022. aastal 13,2 %. Lisaks tõusid muude põllumajanduslike sisendite hinnad.

3.5. ELi põllumajanduses suurenesid väetiste kulud 2022. aastal 2020. aastaga võrreldes 103 %. Kuna täheldatud hinnatõus on kulude muutustega võrreldes mõnevõrra suurem, oli tootmises kasutatud väetiste üldkogus 2022. aastal 2020. aastaga võrreldes väiksem. Võrdluseks, energia kogukulud olid samal perioodil 66 % suuremad. Seega oli ka energiatarbimine põllumajanduses 2022. aastal väiksem ([8]).

3.6. Kõikuvate energiahindade mõju avaldub nii keskpikas kui ka pikas perspektiivis. Keskpikas perspektiivis võib energiahindadest tingitud tootmiskulude tõus kiirendada struktuurimuutusi põllumajanduses nii seoses põllumajandusettevõtluse lõpetamise kui ka tootmise muutumisega. Sarnane mõju avaldub ka teistes maapiirkondade ettevõtetes. Pikemas perspektiivis kiirendab energiahindade tõus üleminekut tulemuslikumatele või tõhusamatele tootmistavadele, mis kasutavad loodusvarasid või sisendeid ökonoomsemalt.

([4]) Eurostati piirkondlik aastaraamat, 2023.
([5]) Eurostat (https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/prc_hicp_manr/default/table), enda arvutused.
([6]) Põllumajanduse arvepidamine, Eurostat (https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/apri_pi15_ina/default/table), enda arvutused.
([7]) Põllumajanduse arvepidamine (https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/aact_eaa01/default/table).
([8]) Põllumajanduse arvepidamine (https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/aact_eaa01/default/table), enda arvutused.

4. **Kõrgete energiahindade mõju maapiirkondades**

4.1. Energiahindade inflatsiooni mõjutavad konkreetsed tegurid varieeruvad sõltuvalt piirkonnast, riigist ja konkreetsetest asjaoludest. Energiakulude suurenemise mõju on laiem maapiirkondades võrreldes linnalähedaste ja linnapiirkondadega. See tuleneb eelkõige suurematest jaotus- ja tarnekuludest, piiratud konkurentsist energiatarnijate vahel, energiataristuga seotud probleemidest ning toetustest ja poliitikaerinevustest.

4.2. Energiahindade kiire tõus ja üldine kiire inflatsioon tõid kaasa tarbijate ostujõu vähenemise. Üldiselt ei ole palkade ja sissetulekute arengu tempo suutnud kiireneva inflatsiooniga sammu pidada.

4.3. 2022. aastal oli ELi keskmine elektrihind tarbijate jaoks 44 % kõrgem kui 2020. aastal. Gaasi tarbijahind oli samal perioodil 72 % kõrgem ja soojusenergia tarbijahind 24 % kõrgem. Elektri-, gaasi- ja muude kütuste suhteline osakaal üldistes tarbimiskulutustes suurenes aastatel 2020–2022 ([9]).

4.4. Kõrged energiahinnad on suurendanud maaelanikkonna elukallidust. See võib mõjutada seda, kas nad saavad lubada endale selliseid põhivajadusi nagu küte, elekter ja transport. Energiahindade tõus suurendab vaesust maapiirkondades. Üksikisikud ja majapidamised ei saa endale piisavalt energiat osta. See võib vähendada juurdepääsu usaldusväärsele küttele, jahutusele, valgustusele ja muudele olulistele energiavajadustele. Energiaostuvõimetus võib avaldada kahjulikku mõju tervisele, haridusele ja üldisele elukvaliteedile maapiirkondades, eriti haavatavate elanikkonnarühmade ja eakate hulgas.

4.5. Kõrged energiahinnad mõjutavad ka ettevõtlust ja majandustegevust maapiirkondades. Lisaks põllumajandusele on selle olukorra tõttu kannatanud ka paljud maapiirkondades tegutsevad ettevõtted. Ebakindlus on vähendanud investeerimisstiimuleid ja suurendanud töötajate palkamise künnist. Turismisektor, mis on oluline paljudes maapiirkondades, on samuti kõrgete energiahindade all kannatanud. Sellega tekib oht, et töövõimalused vähenevad, eriti äärepoolsetes maapiirkondades ja maapiirkondades, kus alternatiivseid töövõimalusi on harva.

5. **Üldised märkused**

5.1. Komitee märgib, et komisjon ja liikmesriigid on võtnud mitmeid meetmeid, et võidelda energiahindade tõusu mõjuga. Need meetmed hõlmavad muu hulgas erakorralisi toetuspakette põllumajandustootjatele, keda Ukraina olukord 2022. aastal ja püsivalt kõrged sisendihinnad 2023. aastal enim mõjutasid, põllumajandustootjatele antava piiratud abi ülemmäärade suurendamist, paindlikkust ja võimalikku toetust ettevõtetele, keda mõjutavad suurenevad energiakulud, ning väetisemaksude ajutist kaotamist, välja arvatud Venemaalt ja Valgevenest pärit väetised. Energiahindade tõus innustab investeerima alternatiivsetesse energiaallikatesse ka põllumajanduses. Üha rohkem stiimuleid on täppispõllumajanduse edendamiseks. Kulukad tehnoloogiad tasuvad end ära lühikese ajaga ja pakuvad lühemas perspektiivis üha suuremat tulu.

5.2. Komitee toetab komisjoni algatusi, mille eesmärk on vähendada sõltuvust fossiilsetest sisenditest ja energiaallikatest. Väetiste kättesaadavuse ja taskukohasuse tagamise teatise kohaselt ([10]) edendab komisjon paremat juurdepääsu orgaanilistele väetistele ja ringlussevõetud jäätmevoogudest pärinevatele toitainetele, eelkõige piirkondades, kus orgaaniliste väetiste kasutamine on väike, toetab Euroopa lämmastikväetiste tööstuse ümberkujundamist selliseks, mis põhineb taastuvast ja fossiilkütusevabast vesinikust toodetud ammoniaagil, ning tagab stabiilse ja toimiva õiguskeskkonna, mis reguleerib taastuvallikatest toodetud ja vähese CO_2 heitega vesiniku tootmist, tagades seeläbi taastuvallikatest toodetud ja vähese CO_2 heitega vesinikupõhiste väetiste turu kiire arengu. Euroopa Komisjon peab tulevases ÜPPs panema suuremat rõhku orgaaniliste väetiste kasutamise edendamisele keskkonnakavade abil, premeerides põllumajandustootjaid.

5.3. Komitee märgib, et riiklike ajutiste poliitikameetmete asemel peaksid liikmesriigid parandama riiklike ÜPP strateegiakavade vahendite kasutamist, et tulla toime kiiretest turumuutustest tingitud kriisiga. Läbivaatamine ([11]) näitab, et ainult 14 liikmesriiki rakendavad oma riiklikes ÜPP strateegiakavades ÜPP riskijuhtimisvahendeid. Need vahendid peaksid hõlmama kulukindlustust või muid kulude vähendamisele suunatud meetmeid. Praegu kavade alusel heaks kiidetud vahendid täiendavad peamiselt kindlustusskeeme, mis on suunatud saagikaole või muudele ilmastikuga seotud tagajärgedele. Üks näide on siiski ka sissetuleku stabiliseerimise vahendi kohta, mida kasutatakse heakskiidetud riiklikes ÜPP strateegiakavades.

([9]) Kodumajapidamiste tarbimiskulutused, Eurostat (https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nama_10_co3_p3/default/table), enda arvutused.
([10]) COM(2022) 590 final.
([11]) Thüneni töödokument 191a.

5.4. Komitee juhib tähelepanu sellele, et kiiresti tõusvad hinnad ja seetõttu kasvavad tootmiskulud on katsumus ka ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) mehhanismidele. ÜPP otsetoetused on sageli õigustatud kui vahendid, mille abil stabiliseerida põllumajandustootjate sissetulekuid kiirete turumuutuste vastu. Praeguses ühises põllumajanduspoliitikas ei saa siiski piisavalt arvesse võtta kiiresti kasvavate tootmiskulude mõju põllumajandusele. Seetõttu soovitab komitee komisjonil kaaluda piisavalt rahastatud vastutsükliliste elementide lisamist ÜPP vahenditesse pärast 2027. aastat. Vastutsüklilised meetmed seoksid toetustasemed tihedamalt turu arenguga ning tugevdaksid turvavõrku kasvavate kulude ja kasumi vähenemise vastu.

5.5. Komitee toetab kindlalt ideed, et toiduainete tarneahela lepingulistes tavades tuleks paremini arvesse võtta esmatootmise tootmiskulude kõikumisi. Toiduainete tarneahelaga seotud lepingud on tavaliselt jäigad ega võta piisavalt arvesse kiiresti muutuvaid tootmiskulusid. Komitee ütleb kindlalt, et olukorda tuleb parandada. Komitee kutsub üles ühtlustama erinevaid lepinguõiguseid ja -tavasid, et tagada liikmesriikide vahel järjepidevus ja tõhusus.

5.6. ELi rohelise kokkuleppe ja selle strateegia „Talust taldrikule“ eesmärk on vähendada keemiliste lämmastikväetiste kasutamist põllumajanduses. Peamine eesmärk on vähendada ELi põllumajanduse sõltuvust fossiilset päritolu lämmastikväetistest. Ringlussevõetud toitainete ja mittefossiilsete lämmastikuallikate kasutamise tõhustamine tooks kasu keskkonnale ning pakuks piirkondades uusi ettevõtlus- ja innovatsioonivõimalusi ([12]). See on oluline ka selleks, et saavutada 2050. aastaks süsinikuneutraalsuse eesmärk.

5.7. Komitee rõhutab vajadust poliitika suurema sidususe järele, et kiirendada rohepööret, eelkõige CO_2 heite vähendamist ja mittefossiilsetel energiaallikatel põhinevat energiat. Lisaks põllumajandus- ja maaelupoliitikale tuleb neid eesmärke rohkem arvesse võtta ka muude valdkondade poliitikas. See nõuab ka investeerimiskapitali ja riskikapitalikavade paremat kasutamist väljaspool ELi eelarvet. Poliitika sidususe tagamiseks tuleks kõigi poliitikakavade suhtes kohaldada maapiirkondadele avalduva mõju hindamist.

5.8. Komitee juhib tähelepanu sellele, et maapiirkondade tulevik ja jõukus on ülimalt olulised Euroopa toiduga kindlustatuse, strateegilise sõltumatuse ([13]) ja vastupanuvõime ning kestliku energiaallikate jaotuse jaoks, mis aitab kaasa ELi energiasõltumatusele. Komitee kutsub komisjoni ja liikmesriike üles toetama veelgi maapiirkondi kestliku taastuvenergia tootmise laiendamisel, sealhulgas kõrvaldades olemasolevad tõkked, detsentraliseerides tootmis- ja salvestussüsteeme, tugevdades energiavõrke ja koolitades kvalifitseeritud spetsialiste, ning edendama taastuvate energiaallikate kasutamist, et aidata kaasa energiasõltumatusele, sissetulekute mitmekesistamisele ning energiaostuvõimetuse ja kliimamuutuste vastasele võitlusele.

5.9. Komitee rõhutab maapiirkondade taristu korrashoiu ja arendamise tähtsust kogu ELis. Nõuetekohane ja hästi hooldatud taristu parandab vastupanuvõimet ja võimaldab kohaneda muutuvate kriisidega. Taristu oluline osa on terviklik lairibavõrk kõigis maapiirkondades. Lairibaühendus vähendab vajadust pendelrände järele, luues sellega paremad tingimused kaugtööks. Lisaks parandab see maapiirkondade ettevõtete tegutsemistingimusi ja aitab seega otseselt kaasa maapiirkondade tööhõivele.

5.10. Komitee rõhutab, et taastuvenergia ning kohaliku energiatootmise ja energiakogukondade edendamine on oluline osa ELi pikaajalisest maapiirkondade visioonist ([14]). Komitee peab oluliseks pühenduda ELi maapiirkondade pikaajalise visiooni eesmärkide elluviimisele. Sellega seoses tunnistab komitee selliste algatuste tähtsust nagu maaelupakt, ([15]) mis tugevdab mitmetasandilist valitsemist, hõlbustab sidusrühmade koostööd ning aitab aktiivselt kaasa taastuvenergia edendamisele ja kestlikule arengule põllumajandussektoris ja maapiirkondades.

([12]) Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee teabearuanne „Ekstensiivse loomakasvatuse ja orgaaniliste väetiste eelised Euroopa rohelise kokkuleppe kontekstis“.

([13]) Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Strateegiline sõltumatus ning toiduga kindlustatus ja toidu kestlikkus“ (ELT C 105, 4.3.2022, lk 56).

([14]) Komisjoni teatis – ELi maapiirkondade arengu pikaajaline visioon (COM(2021) 345 final).

([15]) https://ruralpact.rural-vision.europa.eu/rural-pact_en

5.11. Komitee rõhutab, et õiglase ja tõhusa energiasüsteemi ümberkujundamise saavutamiseks maapiirkondades tuleb tunnustada ja edendada kohalike ja piirkondlike energiakogukondade rolli ([16]). Energiakogukonnad on uued energia tootmise ja tarbimise vormid. Komitee näeb energiakogukondades palju võimalusi ja leiab, et taastuvenergiakogukonnad on maapiirkondade seisukohast eriti huvitavad. On mitmeid näiteid hästitoimivatest energiakogukondadest, nagu Wildpoldsried, ([17]) Elektrizitätswerke Schönau, ([18]) Muttersholtz ([19]) ning Claremorris and Western District Energy Co-Op ([20]).

5.12. Investeeringud biogaasi, tuuleenergiasse, päikeseenergiasse ja muusse taastuvenergiasse aitavad vähendada sõltuvust fossiilkütustest ja parandada üldist energiasõltumatust ELis. Neid investeeringuid tuleks suurendada, eriti põllumajandusettevõtetes. Nende investeeringute põhjal saaksid kohalikud ja piirkondlikud energiavõrgud stabiliseerida energiaturgu ja pakkuda turvavõrke turu ebastabiilsuse vastu võitlemiseks, eelkõige maapiirkondade tarbijate, põllumajandustootjate ja väikeettevõtjate jaoks.

5.13. Komitee rõhutab energia säästmise ja energiatõhususe suurendamise tähtsust. Lisaks muudele eelistele võib energia säästmine aidata tulevaste kriisidega paremini toime tulla. Energia säästmiseks on palju võimalusi, näiteks hoonete parem isolatsioon, parem energiatõhusus, arukam elektrikasutus, erinevad liikuvusvõimalused ja kaugtöö. Põllumajanduses hõlmavad need võimalused muu hulgas täppispõllumajandust ning kütuse- ja energiatõhusamaid tootmismeetodeid ja masinaid.

Brüssel, 14. detsember 2023

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president

Oliver RÖPKE

([16]) Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Energiasüsteemi ümberkujundamine ja digipööre maapiirkondades“ (ELT C 486, 21.12.2022, lk 59).

([17]) Temaatiline arutelu teemal „Maaelupakt nr 1: taastuvenergia maapiirkondades“. (https://www.eesc.europa.eu/en/agenda/our-events/events/rural-pact-1-renewable-energies-rural-areas).

([18]) https://www.ews-schoenau.de/ews/geschichte/

([19]) Muttersholtz, Territoire à énergie positive.

([20]) https://claremorris-energy-coop.com